

Resultats de la innovació educativa: Experiència educativa escolar o comunitària: descobrir, analitzar i compartir.

Grup d'Innovació Docent per a l'Anàlisi Sociològica de la Realitat Educativa i Social (GIDASRES) . GIDUB-13/135

AUTORS: Marina Elias Andreu (coordinadora), Ana Belén Cano Hila, Santiago Eizaguirre Anglada, Lidia Garcia Ferrando, Xavier Martínez Celorrio, Josefina Recasens Guitart, Albert Sánchez Gelabert, Núria Vallès Peris.

Departament de Sociologia. Facultat d'Educació.

1) DADES DEL PROJECTE

Codi: 2014PID-UB/045

EXPERIÈNCIA EDUCATIVA ESCOLAR O COMUNITÀRIA:
DESCOBRIR, ANALITZAR I COMPARTIR.

---

2) RESUM I DESCRIPTORS

2.1. Resum

Es tracta d'un projecte dirigit a l'alumnat dels Grau de Mestre d'Educació Infantil i Primària en el marc de l'assignatura obligatòria *d'Acció Tutorial: relacions escola, família i comunitat*. Aquesta matèria es compartida per dos departaments – Mètodes d'Investigació i Diagnòstic en Educació i Departmanet de Sociologia- i pretén focalitzar l'alumnat a la pràctica professional a partir de situar-se en l'entorn escolar i desenvolupar una proposta d'acció tutorial d'aula. L'objectiu primordial que es volia aconseguir des del Departament de Sociologia era que l'alumnat analitzés amb rigor la singularitat i la comparabilitat del seu lloc de partida, superant la visió sociocèntrica o subjectiva del seus referents escolars previs. Es tractava de conèixer la realitat educativa present en el propi entorn i maneres de prendre compromisos com a ciutadans i com a futurs professionals de l'educació. La finalitat doncs era la de reconèixer, treballar i aprofundir en una realitat educativa comunitària propera, compartir-la amb el grup, i que fos una de les principals evidències d'avaluació de l'assignatura. Els resultats van superar les expectatives, sobretot se'n tenen evidències a partir de la retroacció demanada a l'alumnat al finalitzar l'activitat docent de l'assignatura: per una banda perquè s'han complert els objectius pretesos com eren el lligam de la teoria amb la pràctica, descobrint els problemes reals i la manera com les escoles hi treballen i s'hi comprometen; ha estat també una manera efectiva de treballar en grup i compartir experiències, d'utilitzar eines de cerca i consulta d'informació, i de presentació, comunicació i debat de les conclusions extretes.

2.2. Descriptors

- Línies d'innovació vinculades (veure catàleg de línies d'innovació)

- Aprenentatge professionalitzador
  - Competències transversals
- Avaluació
  - Autoavaluació
  - Avaluació continuada
  - Avaluació entre iguals
  - Avaluació formativa
  - Instruments d'avaluació (rúbriques)
- Equip docent
- Metodologies actives per l'aprenentatge
  - Aprenentatge autònom
  - Aprenentatge col·laboratiu
  - Aprenentatge entre iguals

- Paraules clau

Sociologia de l'educació, Educació Infantil/ Educació primària, Educació comunitària, Innovació docent, Metodologia docent.

3) MANCANCES DETECTADES

Les característiques específiques del context d'aplicació han partit d'una premissa prèvia constatada en la pràctica docent i era que la gran majoria de l'alumnat no coneixia altres escoles d'educació Infantil o Primària que aquelles on ells/elles havien estat com alumnes. La visió individualista i la subjectivitat de la pròpia experiència es va considerar que s'havia de superar en base a contrastar la complexitat, diversitat i desigualtat d'escoles que presenta la realitat. Per altre part, l'activitat va permetre canviar de rol i adoptar una perspectiva com a professional de l'educació i ciutadà/na i no tan sols com a alumne/a, madurant el seu compromís com a futurs professionals.

Els problemes detectats partien de que malgrat que bona part de l'alumnat reconeixia la seva disposició des de ben joves a ser educador/a o mestre/a, el seu coneixement i el seu lligam amb la realitat educativa del seu entorn era limitada. És per això que l'equip d'innovació docent GIDASRES es va plantejar buscar una activitat que obligués a l'alumnat a cercar en el seu municipi o barri de residència els serveis educatius existents i sobretot totes aquelles iniciatives educatives de i per la comunitat. Es va considerar que això els permetria en primer lloc, conèixer el seu entorn proper per després compartir la seva experiència amb la resta com a principals relators del seu habitat i per tant en segon lloc, conèixer altres barris, ciutats i escoles per poder comparar-les, analitzant-les amb cert rigor i generar conclusions amb base empírica i real a més de permetre connectar amb els coneixements teòrics de l'assignatura.

Després de dos cursos d'impartir l'assignatura *d'Acció Tutorial: Relacions escola família i comunitat* als graus de mestre es va considerar la necessitat de portar a terme l'actuació docent innovadora. A partir d'una avaluació conjunta entre els dos departaments implicats -Departament MIDE i Departament de Sociologia- es va evidenciar que els coneixements de partida de l'alumnat respecte de la implicació del territori en l'educació eren pràcticament desconeguts i a l'hora no creien que tingués valor doncs el seu marc de

referència era únicament a l'interior de l'escola i de l'aula. Una visió de la professió de mestre molt lligada a la transmissió de coneixements. Per això, es va pensar en acostar-los a la seva realitat i compartir la de la resta del grup petit de treball i després al gran grup classe per anar teixint una veritable xarxa de coneixement sobre la realitat educativa catalana, i no tan sols escolar. És a dir, aquesta innovació pretén obrir la mirada dels futurs professionals de l'educació vers el territori i la comunitat, per tal de poder comprendre millor allò que està succeint a l'aula i alhora potenciar la corresponsabilitat educativa i el treball en xarxa.

4) OBJECTIUS

Objectius generals:

- Integrar i contrastar els coneixements teòrics amb la pràctica i les situacions reals empíriques.
- Treballar en equip, deliberant les decisions i arribant a anàlisis compartits.
- Analitzar amb rigor la singularitat i la comparabilitat dels casos, superant la visió sociocèntrica o subjectiva de partida, amb la finalitat de conèixer la realitat educativa present en el propi entorn i maneres de prendre compromisos com a ciutadans.
- Conèixer les barreres o les possibilitats que fan minvar o desenvolupar la participació efectiva de les famílies en la vida escolar i en el seguiment dels seus fills/filles. Amb la finalitat d'entendre el valor de l'acció comunitària en la configuració de les ciutats i pobles.
- Descobrir els problemes i reptes reals als que s'enfronten les escoles i com una part d'aquests són treballats des dels Plans d'Acció Tutorial (PAT).

Objectius específics:

- Incentivar a l'alumnat al treball en equip i en xarxa entre diferents serveis i professionals, adquirint una perspectiva interdisciplinària sobre els processos educatius. La finalitat bàsica és que descobreixin el compromís públic dels educadors, que traspasa les barreres de l'educació formal en els centres educatius, prenent consciència que ser professional de l'educació no té fronteres ni escenaris prefixats.
- Aprendre i utilitzar eines de comunicació i debat. Descobrir noves maneres i més eficaces de presentar i compartir feina feta al grup classe.

L'experiència desenvolupada en els cursos 2014-15 i 2015-16 ha incidit en molts aspectes que han ajudat a aconseguir els objectius pretesos:

En primer lloc, s'ha incidit en la capacitat de cerca i síntesi de la informació, s'ha comptat amb l'ajuda de la publicació feta per una persona del grup

d'innovació que va confegir un material molt útil per l'alumnat que ha compartit tot el professorat¹.

En segon lloc, el grup ha treballat conjuntament per donar eines a l'alumnat i facilitar l'anàlisi de les experiències comunitàries que són la base del treball final de la primera part de l'assignatura.

En tercer lloc, s'ha anat clarificant de quina manera la part individual del treball (anàlisi del seu territori) i la part grupal (anàlisi d'una experiència educativa comunitària) queden diferenciades. Per a la part individual s'han donat indicacions precises (annex 1) i lectures de referència que han servit perquè l'alumnat tingui el recorregut més clar ja que l'assignatura té poc temps –mig semestre, 14 sessions de classe com a màxim-.

En quart lloc, s'ha facilitat a l'alumnat estratègies de presentació i debat dels treballs realitzats pel grup i s'han trobat maneres de compartir la seva feina, com per exemple a partir de presentació de pòsters o de fer una sessió de pecha-kucha -20 imatges-20 segons- buscant la capacitat d'impacte de les imatges i la profunditat dels missatges breus però amb contingut, per tal de realitzar a posteriori un debat i un comentari comparatiu de conclusions i lliçons apreses des de la pràctica.

5) DESENVOLUPAMENT DE L'ACTUACIÓ

Durant aquests dos cursos que s'ha implementat l'experiència es pot dir que el nombre d'activitats i propostes metodològiques de cadascun dels membres i del grup en el seu conjunt ha estat molt rica i àmplia. El marc de referència de partida era just i bàsic i tenia uns objectius ben definits com s'ha explicat anteriorment però la posada en pràctica ha anat demanant adaptacions contínues en les diferents fases del procés.

Respecte la presentació de l'activitat a l'alumnat:

S'ha vist que en tan poc temps de classes de l'assignatura calia des del primer dia posar als alumnes en situació per que comencessin a cercar informació i a evidenciar quines eren les seves dificultats.

També ha calgut acompanyar a l'alumnat per la tria del municipi de referència: Es donen casuístiques variades: l'alumnat que resideix amb el pare o amb la mare, el que viu ara com estudiant o en el que va passar la seva escolaritat infantil i primària, etc.

Respecte de la cerca d'informació:

Arribar a aconseguir en una primera fase la informació a través de la xarxa no ha estat senzill, han calgut intervencions a nivell individual i grupal per aconseguir informació actualitzada i fiable. És per això que ha estat molt valuosa la tasca de la publicació d'un membre del grup : Recerca de material

---

¹ Cano, A: (2015). Recerca de material bibliogràfic i dades: sessió metodològica. Publicacions UB. Col·lecció Omado <http://hdl.handle.net/2445/64529>

bibliogràfic i dades: sessió metodològica, que ha permès presentar el document a l'aula i sobretot que l'alumnat el consulti a través del campus virtual.

També ha estat necessari buscar bibliografia complementària que ajudés a l'alumnat a entendre, interpretar i valorar què vol dir la implicació de les comunitats locals en l'educació.

Respecte de l'anàlisi de la informació recollida:

La tasca individual, el primer curs no es va evidenciar en la nota final del treball. Per tant en la consideració de l'evidència les diferències per a cada alumne/a eren inexistents, en canvi en el segon curs es va reconsiderar i en el treball final presentat quedava clar quina aportació havia fet cada alumne/a.

El treball grupal d'aprofundiment d'una experiència educativa o d'un cas d'un centre escolar innovador o amb alguna peculiaritat s'han detectat dos tipus de problemes, en primer lloc la limitació de temps per concertar entrevistes, preparar els guions per a fer-les, interpretar la informació de camp recollida, etc. mig semestre és poc per aquest procés.

En alguns casos s'ha limitat a només buscar a la xarxa les iniciatives municipals o de centres escolars en concret i aleshores l'alumnat detecta manca d'informació o dificultats evidents per accedir en una primera cerca. Sovint les iniciatives no pengen de les webs municipals sinó d'altres institucions que han contribuït per exemple pressupostàriament en la iniciativa, especialment la Diputació de Barcelona.

Respecte de compartir la feina feta en el gran grup:

Finalment en les dues últimes sessions de classe els diferents grups (10-12) presenten la feina feta triant la millor manera de fer arribar a la resta de l'alumnat una radiografia de la seva experiència i les seves conclusions per obrir un torn de preguntes i comentaris que serveixen per comparar o enriquir els seus coneixements sobre la realitat educativa present. Es procura a l'inici que els treballs escollits siguin diferents i per tant la presentació resulta molt atractiva per a la resta perquè coneix noves experiències, nous casos, noves maneres de treballar i noves maneres de projectar la seva carrera professional.

En definitiva, es pot dir que en relació a les estratègies que s'han portat a terme per incidir sobre les mancances detectades, han calgut molts esforços per arribar a tots i cadascun dels alumnes –tutories individuals- per aconseguir la informació bàsica, ja siguin dades demogràfiques com d'equipaments i serveis o de tria de centres. Ha estat necessari també destinar algunes parts de les sessions de classe per treballar en petit grup i entendre primer el creuament de les variables de cada municipi per exemple nombre d'habitants/infants/ centres/ serveis educatius i després com fer una comparació entre municipis o districtes de Barcelona per exemple de mides i característiques diverses. En el cas de l'anàlisi d'un centre escolar en concret ha calgut suggerir pautes d'anàlisi del projecte educatiu i del seu impacte des d'una perspectiva sociològica, ha calgut també la revisió dels guions o pautes d'entrevista en el cas que hagi calgut realitzar-ne.

6) AVALUACIÓ, RESULTATS I INTERPRETACIÓ

6.1. Avaluació

Les evidències d'avaluació de l'alumnat han estat:

- Treball individual de recollida d'informació del propi municipi o barri.
- Treball grupal d'interpretació del material analitzat.
- Presentació oral (powerpoint o pecha-kucha) treball aula
- Qüestionari final
- A més s'ha fet en uns grups pilot del Grau de Mestre d'Infantil i de Primària un qüestionari final obligatori de retroacció per avaluar l'impacte de l'experiència educativa comunitària o l'anàlisi d'una experiència escolar concreta a través de l'eina de retroacció del Campus Virtual.

Cal dir que ha calgut fer una reconsideració de les activitats proposades. S'havien dissenyat unes rúbriques pensades per a l'autoavaluació però ja el primer curs vàrem veure que era impossible demanar més tasques a l'alumnat doncs la manca de temps impedia fer un retorn de les seves aportacions.

6.2. Resultats i interpretació

De l'experiència d'innovació docent desenvolupada pel conjunt del professorat que pertany al grup GIDASRES es constata que ha resultat una experiència molt gratificant en veure que l'alumnat valora molt positivament la tasca, reconeix el seu aprenentatge, pren consciència de la responsabilitat social dels mestres, es compromet a seguir informat del que passa al seu voltant i gestiona la seva experiència anterior i la posa no en el centre del seu futur professional sinó que la seva perspectiva és molt més àmplia: *"hi ha moltes maneres de fer escola i d'ensenyar i aprendre i la comunitat també hi està compromesa"* diu una alumna.

Del qüestionari passat al final de l'assignatura(annex 2) a l'alumnat podem veure el següent:

La mitjana de respostes del qüestionari de les diferents preguntes és:

El treball de l'experiència educativa comunitària t'ha ajudat a...

Per tant, aquesta experiència ha estat valorada per l'estudiantat com a molt positiva. Una mitjana de 8.5 ens indica una bona implementació de la innovació, tot i que encara ens queda recorregut per millorar.

I qualitativament tenim les respostes de les dues preguntes obertes formulades.

1. *Quines avantatges i inconvenients veus en treballar a partir de l'anàlisi de l'experiència educativa comunitària?*

El fet de ser una pregunta oberta i de demanar per avantatges i inconvenients fa difícil poder sintetitzar de forma breu aquí les aportacions de l'alumnat, però es pot dir que tot l'alumnat contesta les preguntes i ho fa de forma àmplia i a l'hora diversa. En primer lloc, gairebé tot l'alumnat el primer que diu és que hi ha moltes més avantatges que inconvenients, i pocs o gairebé cap reconeix que ha hagut de fer molta feina, sensació que moltes vegades l'alumnat expressa quan ha de fer altres tasques com lectures, recensions, etc.

Les aportacions recollides respecte dels avantatges podem agrupar-les en cinc grans blocs:

1.- Presa de consciència com a ciutadà/ciutadana compromès en l'educació.

Les paraules que millor resumeixen el contingut de les respostes poden ser les d'una alumna que diu: *"Et formes com a agent educatiu, professional docent fora de l'aula, aprens moltíssim, veus la realitat del carrer i contribueixes amb la comunitat de manera activa"* i podem afegir que hi ha un reconeixement generalitzat que amb aquesta activitat ha entès la importància de la comunitat en l'educació, que els ha transmès optimisme respecte de que no només l'escola es preocupa per l'educació, que la feina de mestre no s'acaba dins de l'aula.

Hi ha també aportacions que reconeixen que han aprofundit en el coneixement del seu entorn, de la gestió educativa del seu poble o ciutat i que desconeixien.

I finalment veuen el sentit de la participació comunitària per crear coneixement, per afrontar els conflictes, per l'impacta que té en els infants, les famílies i les escoles i especialment fan incidència en que aquest treball comunitari no té fronteres i els obre noves perspectives vivencials.

II.- Descobriments de nous àmbits professionals.

Podem començar també amb les paraules d'un alumne que diu: *“aquest treball aporta una visió de la nostra futura tasca com a docents molt més amplia així com una perspectiva més adequada”*

I podem afegir comentaris que fa l'alumnat com la descoberta de nous àmbits de treball, o maneres de treballar amb i pels infants fora de les quatre parets de l'aula.

També fan esment que han descobert maneres de treballar a partir dels problemes existents en la comunitat per poder resoldre'ls i que el fet de treballar en un projecte real ajuda a mentalitzar-se de la quantitat de tasques possibles dins l'àmbit educatiu i que els ajuda a conscienciar-se sobre la seva futura i complexa tasca com a mestres.

Descobreixen una ambivalència per una banda han aconseguit un valuós creixement personal però per altre els obliga a sortir de la seva zona de confort i trobar i haver d'afrontar situacions noves i desconegudes.

III.- Coneixement de nous recursos

Alguns alumnes prenen la tasca realitzada com una manera de conèixer més recursos educatius del seu entorn, i que els serveixen d'aprofundiment i relació amb conceptes treballats a l'aula com, per exemple, el treball en xarxa.

Alguns reconeixen que han descobert al final de l'assignatura amb les exposicions a l'aula dels projectes una “immensitat” de projectes existents.

També diuen que han aconseguit indirectament aprendre sobre l'educació fora de les aules i el compromís educatiu dels ciutadans i els ha aportat idees d'activitats/tallers/racons per fer.

IV.- Metodologia docent.

Les paraules d'una alumna: *“poder treballar amb companys sobre un tema que t'interessi, explicar a la resta de companys a través d'una exposició el teu treball és molt gratificant”*, resumeixen el sentir de la metodologia utilitzada.

Reconeixen que ha calgut autoaprenentatge, que és una bona manera i pràctica de treballar. Que és un vertader treball cooperatiu.

També veuen una gran avantatge en aquest tipus de treball perquè veuen en la realitat els coneixements apresos.

També valoren que s'hagi pogut anar lliurant la feina al professorat per fases i hagi rebut correccions i indicacions ràpides.

Les opinions recollides respecte dels inconvenients en canvi són més minses en primer lloc la que té més pes és les dificultats que han tingut per trobar la informació perquè o era limitada o n'hi havia massa i costava de triar.

També veuen un inconvenient en el temps que hi ha , no es pot pair prou tanta informació o la necessitat de triar un programa o projecte i deixar-ne d'altres prou interessants.

També veuen els que coneixen les experiències més d'aprop dels seus municipis que una cosa és el que diu la teoria que han analitzat i una altra cosa és la pràctica. Altres en canvi diuen que estaria bé veure-ho en la pràctica.

Finalment, alguna persona diu que no s'ha sentit bé treballant en el grup que han tingut dificultats per gestionar la feina i l'entesa i també algú expressa que en alguns moments es trobaven una mica perduts.

2. Creus que l'estudi d'aquesta experiència t'ha aportat nous coneixements? Quins?

Tot l'alumnat reconeix que aquesta activitat li ha aportat nous coneixements que es poden agrupar en tres grans apartats:

I.- Incidència i rellevància del compromís de la comunitat en l'educació

Reconeixen haver pogut copsar què implica en un territori l'existència d'un projecte comunitari, quin és el paper dels educadors en aquests espais o perquè resulta important que la comunitat s'impliqui en les activitats educatives de la ciutat.

Veuen que la informació és la clau de l'èxit d'aquests projectes i en alguns casos no l'han trobada prou explícita.

Saben més de la seva realitat propera i del compromís municipal en molts projectes.

II.- Coneixement de recursos i oportunitats educatives comunitàries

L'alumnat reconeix l'interès de que existeixin projectes que permetin ajudar als més desfavorits de la comunitat. No tots els ciutadans tenen les mateixes oportunitats i aquestes experiències ho garanteixen.

També expliquen que han recopilat una àmplia gamma de recursos i serveis de que disposen els infants i les famílies per al temps lliure.

Diuen que han après alternatives educatives dirigides a infants i adolescents i el compromís que hi tenen la comunitat, les escoles i la família en l'educació dels seus fills

Diuen també haver après que no només poden treballar a les escoles si no que també poden col·laborar amb aquests plans educatius de ciutat, com a futures educadores.

Veuen que hi ha moltes coses per fer: Diuen: *“es poden fer moltes coses per millorar les mancances concretes de cada municipi, districte o ciutat”*.

Els que han treballat en l'anàlisi d'una ApS diuen *“com sense remuneració però de forma professional es pot ser feliç ajudant o cobrint les necessitats d'altre gent que realment ho necessita”*.

III.- Experimentació de noves metodologies d'intervenció i d'aprenentatge

Una alumna diu: *“L'estudi d'aquesta experiència si que m'ha aportat nous coneixements, com per exemple: els diferents agents que participen, els rols que duen a terme, els objectius que pretenen assolir, diferents temàtiques que tracten els projectes...”* i altres diuen que han descobert noves formes d'intervenir educativament i de forma col·laborativa entre les institucions, les associacions i les escoles i els mestres.

Diuen que es un vertader treball en equip que genera debat i oportunitat de defensar punts de vista diferents. Diuen també haver trobat noves metodologies i estratègies per motivar i guiar als infants.

Una alumna diu haver comprés quines aptituds ha de tenir un mestre per desenvolupar experiències educatives comunitàries de la forma més adequada. També he vist diu activitats que realitza l'escola escollida, que m'han servit com a exemple.

7) VALORACIÓ DE L'EXPERIÈNCIA

La valoració que fa el grup d'innovació docent GIDASRES és molt engrescadora. S'ha vist que la valoració global supera el 8 i les respostes qualitatives també configuren una valoració positiva de la innovació. Tanmateix ens situa davant del repte de seguir millorant la implementació de l'experiència en els propers cursos una vegada avaluades les mancances o constreyniments

que ens havíem imposat o la necessària resposta contínua com a sociòlegs i l'adaptació als nous canvis que van neixen en el marc del sistema educatiu formal i no formal. Experiències d'escoles innovadores, nous equips municipals o autonòmics amb iniciatives diferents que han deixat enrere per exemple els Plans educatius d'entorn o l'embranchada que acompanya als projectes ApS, etc. Per això es considera que l'esquema general és vàlid però que requerirà adaptacions contínues.

Entenem que si no s'hagués plantejat un projecte d'aquesta envergadura l'assignatura hauria quedat relegada a uns continguts teòrics sense massa transcendència per l'alumnat. De moment ha resultat novadós per a ells i a això es deu part de l'èxit.

Els objectius principals han estat en aquest sentit assolits. El gran repte, però és aconseguir arribar-hi sense donar una feina excessiva a l'alumnat que els posicioni en una situació de rebuig davant de l'assignatura. En aquest sentit també hem hagut de reduir algunes de les tasques que inicialment teníem dins el projecte d'innovació (rúbriques).

Per concloure de forma més poètica podem recollir el final de les paraules d'una alumna i que el professorat compartim que diu: *Sí, m'ha obert les portes a un món nou, no sabia que això existia, per tant he après moltíssim d'aquest tema i m'ha encantat!*

8) REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Bibliografia o fonts de consulta suggerides a l'alumnat:

- ALBAIGÉS, B., SELVA, M. i BAYA, M. (2009). *Infants, família, escola i entorn: claus per a un temps educatiu compartit*. Barcelona, Fundació Bofill.
- Agencia Ejecutiva en el Àmbito Educativo, Audiovisual y Cultural (2010). (EACEA P9 Eurydice) *Educación y Atención a la Primera Infancia en Europa: un medio para reducir las desigualdades sociales y culturales. El impacto de una educación y atención de calidad sobre el desarrollo en la primera infancia: estado de la cuestión*. Pp 21-32 Recuperat: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/098ES.pdf
- CANO, A. (2015) . *Recerca de material bibliogràfic i dades: sessió metodològica*. Publicacions UB. Col·lecció Omado .Recuperat: <http://hdl.handle.net/2445/64529>
- CASADO, d. (2011). *Acción y políticas de apoyo a las familias*. Barcelona. Hacer.
- CIVÍS, M. LONGAS, E., LONGAS, J., RIERA, J. (2007). *Educació , territori i desenvolupament comunitari. Pràctiques emergents*. Rev. Educació Social N°36. Pp.13-25 Recuperat: <http://www.raco.cat/index.php/educaciosocial/article/viewFile/165565/241136>
- MARINA, J.M. (2010) . *Desde los municipios: La ciudad, un eficaz agente educativo contra el fracaso escolar. En busca del éxito educativo:*

- Realidades y soluciones*. Fundación Antena 3. Recuperat: http://www.antena3.com/newa3flash/fundacion/en_busca_exito_educativo.pdf
- RODRIGUEZ, Pau. (2016). Els municipis reivindiquen la seva capacitat de teixir comunitats educadores. El diari de l'educació. 18-02-2016. Recuperat: http://diarieducacio.cat/els-municipis-es-reivindiquen-com-els-unics-capacos-de-connectar-tots-els-actors-educatius/?utm_source=Butllet%20C3%AD+web&utm_campaign=c78fc759ca-Newsletter_general_2015_02_06&utm_medium=email&utm_term=0_1792201920-c78fc759ca-138341521
  - VILA , I. i CASARES, R. (2009) *Educación y sociedad. Una perspectiva sobre relaciones entre la escuela y el entorno social*. ICE_HORSORI: Cuadernos de Educación Nº 57 Cap. 4. Alcanzar un entorno favorable a la educación. Pp. 139-156

FONTS DE CONSULTA:

- Badalona educació. http://badalona.cat/portalWeb/badalona.portal?nfpb=true&pageLabel=educacio_formacio#wlp_educacio_formacio
- Banc de bones pràctiques. Diputació de Barcelona. <http://www.bbp.cat/>
- Barcelona els districtes i els seus barris <http://lameva.barcelona.cat/ca/viure-a-bcn/fem-barri>
- Barcelona. Experiències. Acció educativa municipal http://w3.bcn.es/XMLServeis/XMLHomeLinkPI/0,4022,259061929_263867023_1,00.html
- Ciutats educadores. <http://w10.bcn.es/APPS/eduportal/pubPortadaAc.do>
- Consorci Educació Barcelona. <http://www.edubcn.cat/ca/>
- DIPUTACIÓ DE BARCELONA. Dades municipals. <http://www.diba.cat/web/municipis>
- DIPUTACIÓ DE BARCELONA. Dades educació <http://www.diba.cat/hg2/presentaciomun.asp?prid=2026>
- DIPUTACIÓ DE BARCELONA. Espais de debat municipal <http://www.diba.cat/educacio/llestabutlletins/-/butlletidigital/detallIndex/EDUCADIBA/126/34404>
- INFÀNCIA I ADOLESCÈNCIA. Generalitat de Catalunya <http://www20.gencat.cat/portal/site/bsf/menuitem.c7a2fef9da184241e42a63a7b0c0e1a0/?vgnnextoid=01831788dd5a4210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD>
- Institut d'Estadística de Catalunya. <http://www.idescat.cat/emex/>
- Montcada i Reixach. Educació http://www.montcada.cat/montcadaPortal/p_13_final_ficha_general_subweb.jsp?seccion=s_fdes_d4_v5.jsp&layout=p_13_final_ficha_general_subweb.jsp&cod_búsqueda=167&portal=6&codMenu=190&codMenuPN=6&codResi=1&language=ca
- PLA EDUCACIÓ CIUTAT VELLA FINS 2018. <http://w110.bcn.cat/CiutatVella/Continguts/Pla%20d%27Educaci%C3%B3%20Ciutat%20Vella.pdf>
- Pecha-kucha. <http://www.educacontic.es/blog/pecha-kucha-20-x-20>

- Projecte Educatiu de ciutat de Barcelona
http://w3.bcn.es/V45/Home/V45HomeLinkPI/0,3698,60797962_60807355_1,00.html
- Santa Coloma de Gramanet. Educació
<http://www.gramanet.cat/temes/amb-les-persones/educacio/paecc/>
- Treball en xarxa. Un exemple.
<http://www.olesam.cat/Actualitat/Actualitat/Noticies.htm?id=5017&pl=134>
- XARXA DE MUNICIPIS COMPROMESOS EN EL DESENVOLUPAMENT DE PROJECTES EDUCATIUS DE CIUTAT
<http://www.diba.es/web/educacio/cataleg/suport/pec/xarxa>

Annex 1:

Educació Territori i desenvolupament comunitari

Treball individual.

1a. part

Extreu les idees més importants d'aquest text que et serveixin a tu per tenir un recull dels temes que s'hi tracten.

Fes una fitxa que reculli la informació de cadascuna de les pràctiques emergents que s'hi detallen i la proposta integradora per una xarxa educativa local.

Lectura de referència bàsica:

Civís M.; Longás, E.; Longás, J.; Riera, J.. (2007). *Educació, territori i desenvolupament comunitari*. Pràctiques emergents. Rev. Educació Social Nº 36. Pp. 13-25

Recuperat: <http://www.raco.cat/index.php/educaciosocial/article/viewFile/165565/241136>

2ª part

1- Fes una cerca dels serveis educatius del teu municipi de residència. Cerca-ho a la pàgina web de l'ajuntament.

-Nombre de centres educatius de tots els nivells. Públics/concertats/privats. (no calen noms només el nombre que n'hi ha).

-Altres serveis educatius.

-Existència d'experiències educatives comunitàries: Ciutat educadora, Pla educatiu d'entorn, projecte educatiu de ciutat, Consell d'Infants, Camí escolar, Pla de desenvolupament comunitari, Pla d'educació per a l'èxit escolar, etc..

2- Fes una cerca de les dades demogràfiques més rellevants.

Cerca-ho a la pàgina de l'Institut d'Estadística de Catalunya <http://www.idescat.cat/emex/>, a la web de l'ajuntament i a la pàgina d'informació municipal de la Diputació de Barcelona <http://www.diba.cat/web/municipis> en l'"apartat d'indicadors socials". Fixa't que les dades siguin el més actuals possible!!

Annex 2:

El qüestionari final contenia les següents preguntes que calia ponderar del 1 al 10:

Valora fins a quin punt l'anàlisi de l'experiència educativa comunitària t'ha ajudat a assolir els següents objectius:

- a) Entendre el valor de l'acció comunitària en la configuració de les ciutats i pobles.
- b) Descobrir el compromís públic dels educadors, que traspassa les barreres de l'educació formal en els centres educatius.
- c) Conèixer i donar valor al treball en xarxa entre diferents serveis i professionals.
- d) Conèixer la realitat educativa present en el propi entorn i maneres de prendre compromisos com a ciutadans.
- e) Fer-se conscient que ser professional de l'educació no té fronteres ni escenaris prefixats.

PREGUNTES OBERTES:

- 1.- Quines avantatges i inconvenients veus en treballar a partir de l'anàlisi de l'experiència educativa comunitària?
- 2.- Creus que l'estudi d'aquesta experiència t'ha aportat nous coneixements? Quins?